

Perfils, ideologies i rols sociolingüístics no catalanoparlants

Marina Massaguer Comes
UOC i CUSC-UB

IV Jornada de Dinamització Lingüística
Palma, 5 d'octubre de 2020

Demolingüística i model econòmic

- La població illenca s'ha **triplicat** des dels anys 60 (EULIB2014)
- El **model econòmic** marca les **xifres** i els **perfils** de població immigrada
- Les **condicions sociopolítiques** que es troben les persones que arriben marquen la manera com circulen per les dinàmiques sociolingüístiques

Perfils de participants en la recerca

- Espanyols
 - Arribats als 50 i els 60
 - Arribats als 80 i els 90
 - Nascuts a Catalunya als 70 i els 80
- Internacionals
 - Llatinoamericans
 - Africans i asiàtics
 - Europeus i australians

Rol sociolingüístic

“Pauta de comportament sociolingüístic que cada individu efectua tant en relació a la seua **posició sociolingüística** com a les **expectatives** de comportament sociolingüístic que el grup espera que seguisca en funció del seu estatus sociolingüístic. Esta pauta de comportament també genera els **esquemes socials** que permeten interpretar la realitat, tant a l'individu com a la societat.”

(Sorolla 2016, 112)

Circulació per les dinàmiques sociolingüístiques

- Llengua com a recurs
- No correspondència entre necessitats “burocràtiques” i percepció sobre necessitats “reals” > font de resistències
- Fins a quin punt el català dificulta fer realitat el projecte de mobilitat / projecte de vida?
- Integració al grup socioeconòmic dominant? (Woolard 1989)
- “Integració” i “arrelament” són un valor per a tothom?

Circulació per les dinàmiques sociolingüístiques

- Qui necessita el català
 - Qui **vol capitalitzar-se** en termes econòmics, socials o simbòlics (Bourdieu 1991)
 - I no té **recursos alternatius** per mobilitzar
- Tendència > **més necessitat, menys accés**

Circulació per les dinàmiques sociolingüístiques

Sumana: [...] quan estudiava al [IES X] allí no parla. Solo parla hindi y punjabi, no parlava ni catalán ni castellano porque no hay alumnos de catalans, de estos países. [...] Solo extranjeros que... Yo no habla en cinco años ni español ni catalán. Solo habla en hindi, punjabi, urdú... Estas lenguas. [...] Pero alumnos, solo de Indi..., o de Pakistán o de India o de Bangladesh, solo. Y en patio también parla eso. Solo hindi. [...] Me gustaría poder hablar con otras personas que parlan catalán o castellano, pero no tengo ninguna.

Circulació per les dinàmiques sociolingüístiques

Estratègies

- Treure el màxim **rendiment** dels recursos lingüístics disponibles
- **Triar** (si es pot) els entorns per on es vol circular
- Adequar la **inversió** al projecte de vida
- Intentar **alterar** les dinàmiques

Marcos ideològics

- Ideologies hegemòniques:
 - Nacionalisme banal (Billig 1995)
 - Cosmopolitisme banal (Beck 2002, Jaworski 2015)
- Condicionen:
 - Les representacions de cada llengua
 - On se situen les fonts de poder legítim

Marcos ideològics: nacionalisme banal

Chantal: Yo no tengo ninguna razón de haber hablado, de haber aprendido a hablar catalán, ninguna. [...] No lo veo tan obvio porque ahora, aún, no está obligatorio. Claro, **si pasa a ser un estado independiente, tendré que hablar catalán sí o sí.** [...] Y si yo me quedo aquí, pues significa que me tengo que poner **debajo de las reglas.** Y ya está. [...] Por el momento **yo considero que estoy en España y que en España se habla castellano,** y que, bueno, si se habla catalán, bien, pero tampoco es obligatorio. [...] Cuando esto cambie pues yo tendré que tomar las... ser, ¿cómo se dice?, consecuente.

Marcos ideològics: cosmopolitisme banal

Ulises: Si tengo un negocio donde me vienen rusos, pues lo pongo en ruso. Porque es mi mayor... **mi target de mercado**. [...] Eso para... en Salou. O sea, en Salou está todo en ruso. ¿Por qué? Porque les llegan miles y miles de rusos a **gastar dinero**, y **no puedes poner las cosas en catalán**, ¿me entiendes? Pero allá sí son **flexibles** con eso. Aunque es una norma de toda la comunidad autónoma, allá como que... allá, bueno, no pasa nada. Pero aquí te pueden hasta multar si tienes el rótulo en castellano. Eso me pareció sorprendente. Yo no digo que sea correcto o incorrecto porque si no se usa la lengua se pierde, y por supuesto tiene que ser para que no se pierda la riqueza cultural, hay que usarla. Pero **no puedes imponerla a punta de legislación**. Tiene que ser **algo nacido de cada quien**.

Què podem fer? Algunes idees

- Polítiques lingüístiques orientades a fer **augmentar el valor** instrumental i simbòlic del català > el **marc actual és diferent** de quan van començar les polítiques de revitalització
- Incorporar **veus diverses** a l'hora de dissenyar les polítiques lingüístiques > diferents maneres de relacionar-se amb el català
- Generar **espais de convivència** entre catalanoparlants i persones que l'estan aprenent, o que l'entenen però (encara) no el parlen en què el català sigui la llengua de relació > crear **vincles**